

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Naturresursinstitutet och 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Naturresursinstitutet och 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik (RP 203/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Ada Ketelimäki, jord- och skogsbruksministeriet
- regeringsråd Markus Lounela, jord- och skogsbruksministeriet
- förvaltningsdirektör Hannu Laitinen, Naturresursinstitutet
- förvaltningsjurist Saana Harju, Finlands viltcentral
- utredningschef Juha Lappalainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- verkställande direktör Harri Mäkivuokko, ProAgria Keskusten Liitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- dataombudsmannens byrå
- Statistikcentralen
- Livsmedelsverket
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om Naturresursinstitutet och lagen om livsmedels- och naturresursstatistik. I propositionen föreslås bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EG) 1217/2009. Lagen om Naturresursinstitutet avses bli ändrad för att bättre motsvara Naturresursinstitutets behov och nuvarande verksamhet. Till lagen ska dessutom fogas bestämmelser om uppdraget som samordningsorgan för informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet. Lagen om livsmedels- och naturresursstatistik föreslås bli uppdaterad så att den bättre motsvarar Naturresursinstitutets nuvarande verksamhet i fråga om statistikföring av vilthushållning och jakt.

Betänkande JsUB 4/2026 rd

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juni 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om Naturresursinstitutet och lagen om livsmedels- och naturresursstatistik ändras. Avsikten är att dessa lagar bättre ska motsvara Naturresursinstitutets nuvarande behov i fråga om såväl organisation som uppgifter. Det föreslås att lagen om Naturresursinstitutet kompletteras med bestämmelser som behövs när rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet, nedan ISJH-förordningen, ska verkställas. Enligt propositionen är Naturresursinstitutet ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i den förordningen. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om direktionen stryks ur lagen om Naturresursinstitutet och att det görs vissa tekniska ändringar som gäller Naturresursinstitutets organisation.

Dessutom föreslås lagen om livsmedels- och naturresursstatistik få ett omnämnande av statistikföring av vilthushållning och jakt. Sammantaget anser jord- och skogsbruksutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med smärre ändringar.

Upprättande av informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet

Informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter (ISJR) innehåller årliga mikroekonomiska uppgifter och redovisningsuppgifter från mer än 80 000 jordbruksföretag. I och med ISJH-förordningen ändras informationssystemet till ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet (ISJH). Informationssystemets datamaterial utvidgas avsevärt till att omfatta information som gäller miljö och sociala frågor. Utskottet har behandlat ändringen av informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter till informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet i sitt utlåtande (JsUU 24/2022 rd — U 68/2022 rd). Utskottet förespråkade i sitt utlåtande att informationssystemet inte skulle bli obligatoriskt för företagarna på det sätt kommissionen föreslog. Sedan utskottet gav sitt utlåtande har detta ändrats så att det är frivilligt för jordbruksföretagen att delta. Det är viktigt att jordbruksföretagen deltar frivilligt. Enligt uppgifter till utskottet är avsikten att uppmuntra jordbruksföretagen att delta genom att för dessa företag ta fram rapporter, kalkyler och analyser som är till nytta för de företag som deltar i informationssystemet.

Datamaterialet i Naturresursinstitutets informationsnät för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter har samlats in från företagare som har anslutit sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Det är helt frivilligt för företagarna att ansluta sig till systemet med lönsamhetsbokföring och det är också möjligt att lämna systemet utan påföljder. Enligt propositionen ska datamaterialet i informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet samlas in på motsvarande sätt av företagare som ansluter sig till systemet med lönsamhetsbokföring. Datamaterialet i informationssystemet upprättas vid Naturresursinstitutet utifrån information från de jordbruksföretag som deltar i det frivilligt. För att utnyttja

Betänkande JsUB 4/2026 rd

företagarnas information krävs det att varje företagare samtycker till att informationen behandlas för ändamål som avses i informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet. Utskottet påpekar att kravet på samtycke innebär att det är helt frivilligt för företagarna att lämna information till datamaterialet i informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet.

Utifrån propositionen och inkomna yttranden kommer det att säkerställas att skyddet av personuppgifter beaktas vid behandlingen av informationen. De uppgifter om miljö och sociala frågor som krävs för att upprätta informationssystemet för jordbruksföretagens hållbarhet innehåller personuppgifter som ska behandlas i enlighet med EU:s lagstiftning och nationell lagstiftning om skydd av personuppgifter. I propositionen understryks det att personuppgifterna inte är sådana uppgifter som hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Behandlingen av uppgifterna grundar sig på en lagstadgad uppgift, vilket innebär att Naturresursinstitutet har en sådan grund för behandling som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Naturresursinstitutet är personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen i fråga om ISJH-material, och förordningens bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldigheter tillämpas på institutet.

De rättigheter att få uppgifter som föreslås i lagen om Naturresursinstitutet gäller Naturresursinstitutets rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter av andra myndigheter som nämns i den föreslagna bestämmelsen. Dessa är Livsmedelsverket, Statistikcentralen, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket. Rätten att få uppgifter grundar sig på artikel 4.3 i ISJH-förordningen, enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa att samordningsorganen har rätt att få åtkomst till de uppgiftskällor som avses i punkt 2 i den artikeln. Naturresursinstitutets rätt att avgiftsfritt få uppgifter av ovan nämnda myndigheter grundar sig på artikel 4.2 i ISJH-förordningen.

Om de nationella myndigheterna inte har de uppgifter som avses ovan, får Naturresursinstitutet enligt lagförslaget begära uppgifter om ett jordbruksföretag av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag och som har uppgifterna i sin besittning. Institutet har rätt att trots sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter om ett jordbruksföretag som sammanslutningen i fråga har i sin besittning. Utskottet påpekar att lagförslaget till denna del inte innehåller några bestämmelser om att utlämnandet av uppgifterna skulle vara avgiftsfritt. Enligt uppgifter till utskottet är de regionala organisationerna inom ProAgria Keskusten Liitto centrala uppgiftsinsamlare enligt ISJH-förordningen. För detta arbete betalas särskild ersättning. De uppgifter som begärs från privata sammanslutningar är i vilket fall som helst begränsade till de uppgifter som är tillgängliga med jordbruksföretagets samtycke och som företaget självt tar fram eller anmäler. De innehåller inte uppgifter som i betydande grad har bearbetats av en privat sammanslutning. Därför kan utlämnandet av uppgifter inte medföra betydande kostnader. Utskottet anser att det är viktigt att regleringen har som utgångspunkt att de uppgifter som ISJH-förordningen förutsätter i första hand samlas in från myndigheter, i andra hand från de privata sammanslutningar som avses ovan och i sista hand från jordbruksföretagen. På så sätt underlättas den administrativa börda som datainsamlingen medför för företagarna.

Betänkande JsUB 4/2026 rd

I propositionen föreslås det att det i lagen också föreskrivs om Naturresursinstitutets rätt att få uppgifter av den enhet vid institutet som är statistikmyndighet. Sakkunniga har framfört att olika myndighetsenheter inte behöver en separat rätt att få uppgifter, eftersom bestämmelserna om offentlighet och sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet utgår från principen om att myndigheterna ska vara åtskilda. Det är därför ändamålsenligt att stryka den föreslagna rätten för Naturresursinstitutet att få uppgifter av Naturresursinstitutet ur lagförslaget. Enligt uppgifter till utskottet är det dock nödvändigt att i lagen ta in bestämmelser om Naturresursinstitutets rätt att trots sekretessbestämmelserna till Europeiska kommissionen vidarebefordra uppgifter som innehas av den enhet vid institutet som är statistikmyndighet. Utskottet anser att ändringen är motiverad och lägger fram förslag om detta nedan.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att de uppgifter som samlats in enligt ISJH-förordningen får användas endast för det ändamål som anges i den förordningen. Enligt artikel 16 i förordningen får medlemsstaterna eller kommissionen under inga omständigheter använda uppgifterna för andra ändamål, såsom kontroller enligt förordningar om EU:s gemensamma jordbrukspolitik eller skattemässiga ändamål. Utskottet gör gällande att en sådan avgränsning är nödvändig för att datainsamling som baserar sig på företagarens samtycke ska kunna anses godtagbar. Uppgifterna får användas endast för de ändamål som anges i ISJH-förordningen. I förordningen föreskrivs det om de uppgifter som ska samlas in, och i lagförslaget föreslås ingen ytterligare datainsamling. Utskottet anser det vara ändamålsenligt att datainsamlingen enligt lagförslaget begränsas till endast de nödvändiga uppgifter som förutsätts i ISJH-förordningen. Utskottet anser det vara viktigt att datainsamlingen inte medför några ytterligare kostnader för jordbrukarna.

Övriga förslag

Enligt propositionen ska det i fortsättningen inte tillsättas någon ny direktions till stöd för den strategiska ledningen av Naturresursinstitutet. Den nuvarande direktions fortsätter med sitt uppdrag till utgången av sin mandatperiod. Avsikten är att inrätta en delegation som stöder ledningen av Naturresursinstitutet. En delegation är en typ av organ som andra myndigheter använder i stor utsträckning, och inrättandet av en delegationen ligger i linje med rekommendationen om principer för ordnandet av statsförvaltningens funktioner (VN/11537/2021). Avsikten är att bestämmelser om delegationen utfärdas genom förordning av statsrådet. Utskottet har inget att anmärka mot förslaget.

Däremot fäste sakkunniga uppmärksamhet vid bestämmelsen i 5 § i det lagförslag som gäller Naturresursinstitutet. Bestämmelsen gäller delegering av generaldirektörens beslutanderätt till andra än tjänstemän. Enligt förslaget får beslutanderätt som tillkommer generaldirektören i arbetsordningen lämnas över till en person som står i anställningsförhållande till Naturresursinstitutet. Beslutanderätten i anslutning till Naturresursinstitutets myndighetsuppgifter kan dock enligt den föreslagna bestämmelsen lämnas över endast på någon annan tjänsteman. Syftet är att förhindra att beslutanderätten i anslutning till Naturresursinstitutets offentliga förvaltningsuppgifter delegeras till personer i arbetsavtalsförhållande. Enligt uppgift innebär hänvisningen till myndighetsuppgifter i detta sammanhang en mer omfattande och oklarare begränsning av delegeringen av beslutanderätt än till exempel hänvisningar till uppgifter som innebär utövning av offentlig makt eller offentliga

Betänkande JsUB 4/2026 rd

förvaltningsuppgifter. Utskottet anser att observationen är befogad och lägger nedan fram förslag till ändringar som gäller detta.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om Naturresursinstitutet

2 §. Uppgifter. Det föreslås att bestämmelsen i 3 mom. om Naturresursinstitutets rätt att få uppgifter av den enhet vid Naturresursinstitutet som sköter uppgifter som statistikmyndighet stryks som obehövlig. Däremot föreslås det att det i 3 mom. föreskrivs om Naturresursinstitutets rätt att till kommissionen lämna ut sådana uppgifter som Naturresursinstitutet har sin besittning i egenskap av statistikmyndighet och som krävs enligt ISJH-förordningen.

5 §. Beslutanderätt. Utskottet föreslår en ändring i paragrafen för att precisera bestämmelserna om delegering av generaldirektörens beslutanderätt. Enligt uppgifter till utskottet är syftet med propositionen inte att göra det möjligt att lämna över beslutanderätten i anslutning till Naturresursinstitutets offentliga förvaltningsuppgifter från generaldirektören till personal i arbetsavtalsförhållande. Terminologin i paragrafen behöver preciseras till denna del. Utskottet föreslår att beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som gäller Naturresursinstitutets offentliga förvaltningsuppgifter får delegeras endast till en annan tjänsteman.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 203/2025 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 203/2025 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Betänkande JsUB 4/2026 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om Naturresursinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Naturresursinstitutet (561/2014) 3 § 3 mom.,
ändras 2 §, 2 mom., 3 § 1 mom., 5 § och 8 § 1 mom. och
fogas till 2 § nya 3 och 4 mom. som följer:

2 §

Uppgifter

Naturresursinstitutet är en sådan statistikmyndighet som avses i statistiklagen (280/2004) och ett sådant samordningsorgan som avses i artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1217/2009 om upprättande av ett informationssystem för jordbruksföretagens hållbarhet, nedan *ISJH-förordningen*.

När Naturresursinstitutet fungerar som nationellt samordningsorgan har det trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av Livsmedelsverket, Statistikcentralen, ~~Naturresursinstitutet~~, Säkerhets- och kemikalieverket, jord- och skogsbruksministeriet och Lantmäteriverket få de uppgifter dessa har i sin besittning som är sådana uppgifter som avses i artikel 4.2 i ISJH-förordningen och som är nödvändiga för fullgörandet av de uppgifter som avses i artikel 7.1 i den förordningen samt att trots sekretessbestämmelserna vidarebefordra uppgifterna och sådana motsvarande uppgifter som institutet har i sin besittning i egenskap av statistikmyndighet till Europeiska kommissionen.

Om de nationella myndigheterna inte har de uppgifter som avses i 3 mom. får Naturresursinstitutet begära uppgifter av det slaget om ett i artikel 2.4 i ISJH-förordningen avsett rapporterande företag av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag och som har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har rätt att trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som avses i det momentet av en privat sammanslutning som inte är ett rapporterande företag, om sammanslutningen i fråga har de uppgifterna i sin besittning. Naturresursinstitutet har trots sekretessbestämmelserna rätt att vidarebefordra uppgifterna till Europeiska kommissionen.

Betänkande JsUB 4/2026 rd

3 §

Naturresursinstitutets organisation och ledning

Vid Naturresursinstitutet finns det för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i organisatoriskt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter.

~~Naturresursinstitutet leds av en generaldirektör. Generaldirektören ansvarar för verksamhetens resultat och effektivitet och fastställer institutets arbetsordning.~~

5 §

Beslutanderätt

Generaldirektören avgör de ärenden som hör till Naturresursinstitutet om inte något annat föreskrivs. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören får i arbetsordningen lämnas över till någon annan person som står i anställningsförhållande till Naturresursinstitutet. Beslutanderätt som tillkommer generaldirektören och som gäller Naturresursinstitutets **offentliga förvaltningsuppgifter** får emellertid lämnas över endast på någon annan tjänsteman. Generaldirektören får i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars enligt arbetsordningen skulle avgöras av en underlydande.

8 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om Naturresursinstitutets ledning och uppgifter och om avgörandet av ärenden vid institutet utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet utfärdas det också bestämmelser om personalen och titlarna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 § 1 mom. träder dock i kraft den 1 januari 2027.

På den i den upphävda 3 § 3 mom. avsedda direktionen för Naturresursinstitutet, som har inlett sin mandatperiod före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas till utgången av direktionens mandatperiod de bestämmelser som gäller direktionen och som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om livsmedels- och naturresursstatistik (562/2014) 2 § 4 punkten och
fogas till 2 § en ny 5 punkt som följer:

2 §

Livsmedels- och naturresursstatistik

Naturresursinstitutet framställer och publicerar statistik som gäller

- 4) livsmedelssäkerhet,
- 5) vilthushållning och jakt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande JsUB 4/2026 rd

Helsingfors 8.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Markku Eestilä saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.